

ԽԱԶԻԿ ԴԱՇՏԵՆՑ

ԼՆՈՒՆ ԳԻՆ

ՎԻՃԱԿՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՏԻՏՄԻ
ՎՍՏԱՆՅԱՎԵՆՆԻ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ ԻՆՍՏ
ՍՍՏՐ

Ա Ի Ռ Ի Ն Ի Ն Կ Ե

891.990

11-19

35-K
021102

891.995

7-19

ԽԱՉԻԿ ԴԱՇՏԵՆՑ

30 MAY 1971

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

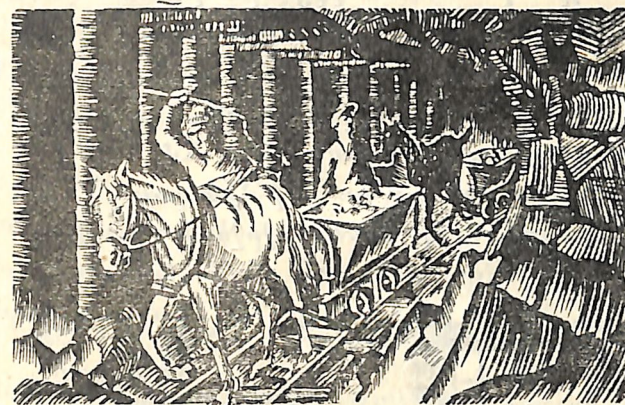
ИНСТИТУТ
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԱՆՈՒՇ ԶԻՆ
ՅԵՎ ԻՐ ՔՈՒՌԱԿԸ

1935 ՅԵՎԵԿԱՆ

28.03.2013

8093

Պատ. խմբագիր՝ Գ. Սարյան
 Տեխ. խմբ. Ս. Գասպարյան
 Նկարները՝ Հ. Գրիգորյանի
 Սրբազրիչ՝ Մ. Կափլանյան
 Իրազար՝ Արտ. Աճեմյան
 Գլավիկա 461, հրատ. 3236
 Պատվեր 124, տիրաժ 3.000

Գեոհրատի տպարան, Յերևան

Ախթալա գլուղում կար մի սիրուն ձի,
 Անունը Անուշ ու շատ գեղեցիկ.
 Ամբողջ աշխարհում չկար եղպես ձի,
 Ենքան սիրուն եր, ենքան գեղեցիկ:

Անուշը ուներ մի կարմիր քուռակ,
 Քուռակն ել ճակտին մի նշան ուներ.
 Նա լեւ վազում եր իր մոր պես արագ,
 Նա լեւ իր մոր պես ենքան սիրուն եր:

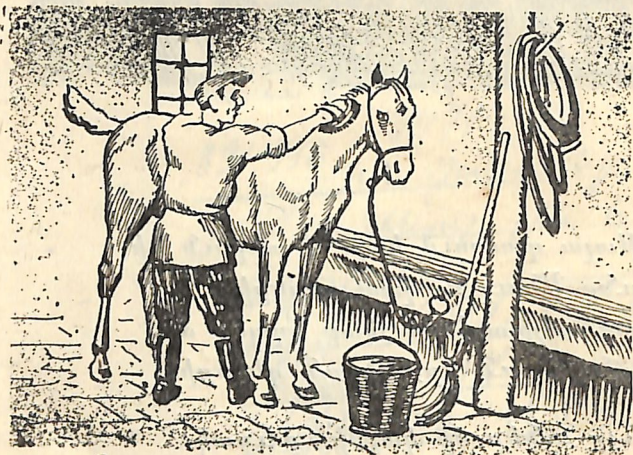
Աշխատում ելին նրանք միասին,
 Հանքից պղինձ ելին Ախթալա տանում.

347-82

Տուն ելին դառնում նորից միասին,
Միասին նստում ու հանգստանում:

Մորը լծում էր կոմյերիա Սողոն,
Կարմիր քուռակին Կարոն էր լծում.
Վորպես քարտուղար ու լավ ձիապան
Կարոն սիրված էր իրենց բջիջում:

Նա նոր էր լծել կարմիր քուռակին,
Ու ենքան, ենքան սիրում էր նրան.
Գարին տալիս էր միշտ ժամանակին,
Քուռակն էլ ուրախ վագում էր արագ:

Կանաչ ծառերի շարքերի միջով
Զրնգում ելին յերկու վագոններ.
Մեկին քուռակն էր քաշում խրխինջով,
Մյուսին քուռակի մայրիկը ծեր:

Բայց ծեր մայրիկին շատ էր չարչարում
Են անիրավը — կոմյերիա Սողոն,
Գաղտնի լափում էր Անուշի գարին,
Տված դարմանն էլ խառնում էր հողով:

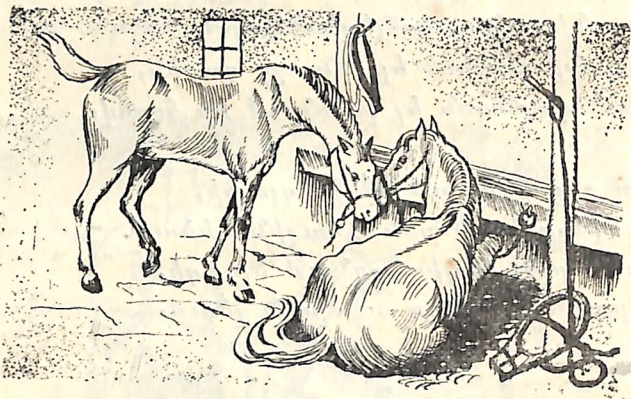
Յեվ չէր իմանում բջիջը գյուղի,
Թե վճնց էր Սողոն Անուշին ծեծում.
Նա գարին տալիս առնում էր ողի,
Հարբում էր հետո ու ձիուն լծում:

2

Մի որ Անուշն ու քուռակը դարձան,
Կերան մի քիչ խոտ ու հանգստացան.
Անուշը նայեց կարմիր քուռակին,
Քուռակն էլ նայեց մայրիկին՝ անձայն:

Պառկեցին գոմում, իրար կողք-կողքի,
Նայեցին իրար կարոտով, սիրով,
— Սիրելի մայրիկ, ծերացել ես դու, —
Ասաց քուռակը մորը լիզելով:

Սողոն միշտ գաղանի լավում ե գարիդ,
 Յեվ ամեն ծեգին գարու փոխարեն
 Հողով խառնված հարդ ե տալիս քեզ
 Մեջքիդ խփում ե քացի ու քարեր:

Իսկ Կարոն ինչո՞ւ չի ուտում գարիս,
 Չե՞ վոր Սողոն ել նրա պես մարդ ե.
 Կարոն չի ծեծում ինձ ճանապարհին,
 Իսկ նա ուզում ե քո կաշին քերթել:

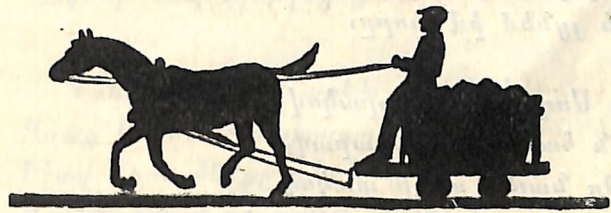
— Իմ կարմիր քուռակ, դու ի՞նչ ես տեսել,
 Մարդիկ լինում են զանազան տեսակ.
 Կար մի ժամանակ, վոր քեզ պես չես ել
 Ունեղի վո՞սկի, մի վո՞սկի հասակ:

Լծվել եմ հիմա չես մի նոր գործի.
 Քեզ հետ պղինձ եմ Ախթալա տանում,
 Բաց չես նորից ձի չեմ, և վորպես մի ձի,
 Հավատարիմ եմ շարունակ մարդուն:

Գուցե շուտ մեռնեմ, — մենակ մնաս դու,—
 Ընկնեմ, ս՞վ գիտի, մի ձորից, քարից.
 Լսիր խոսքերս. — աշխատող մարդուն
 Յեղիբ միշտ մոտիկ ու հավատարիմ:

Յեվ զրուցելով քնեցին նրանք,
 Անուշ ձին և իր քուռակը սիրով.
 Վաղ ծեգին գոմի դուռը ճրոճըռաց
 Ու գոմը մտավ կոմյերիս Կարոն:

Քուռակը տեսավ. ուրախ խրխնջաց
 Յեվ վեր թռչելով լիզեց Կարոյին,
 Կարոն ել նրան մաքրեց ու լվաց,
 Ու հետո ավեց քուռակին գարի:

Կերավ քուռակը հարդախառն գարին,
Հետո ջուր խմեց և ուրախացած,
Աչնպես զի վազեց, վոր ճանապարհին՝
Կարծես քամի լեր սլանում ցած:

3

— Հը, քաֆթառ ձի, քեֆդ վննց է, —
Ասաց Սողոն ու մի քացի
Ամուր գարկեց ձիու մեջքին.
— Հերիք պառկես, գնանք գործի:

Ձին վեր թռավ ու փռնչաց,
Հոտոտեց իր մըսուրը.
Հետո տխուր նայեց նա ցած,
Վոչ գարին կար, վոչ ջուրը:

— Այ դու քաֆթառ, գարի կուզես.
Ի՞նչ ես նայում ինձ խորը.
Յես ել քեզ պես մի փոր ունեմ
Լավ է լցնեմ իմ փորը:

Ասաց Սողոն ու տալրակով
Գարին հարդի տակն արավ,
Շուրջը նայեց աչքի տակով,
Ձիուն քաղցած դուրս տարավ:

Յերկար վազեց մեր Անուշը,
Յերկար վազեց վեր ու վար,
Քանի անգամ գնաց ուշքը,
Ճանապարհին ընկավ վար:

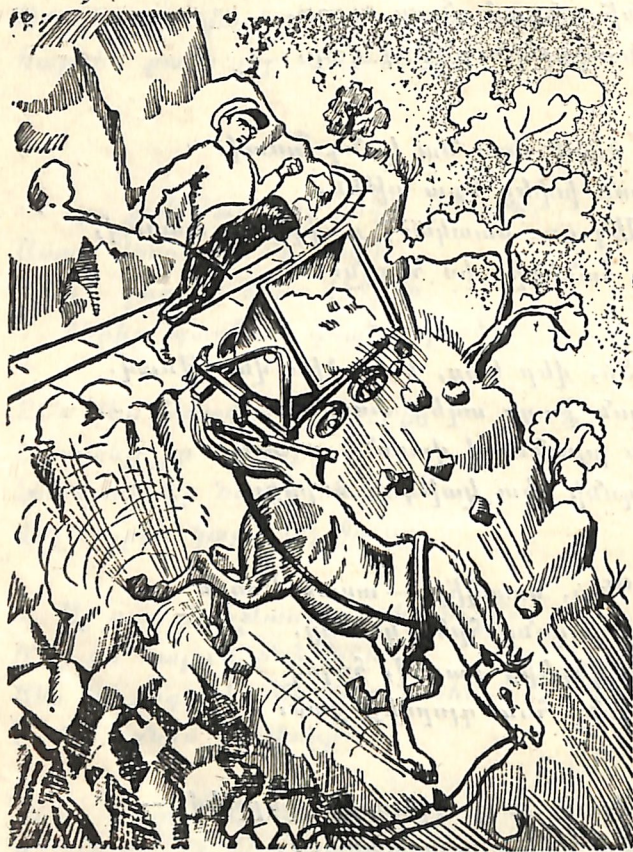
Մի ծառի մոտ նա կանգ առավ.
Սողոն խփեց նրա քթին.

— Այ դու սատկած, քաֆթառ, պառավ,
Դու հանեցիր իմ հոգին:

— Տո՛ւ, վեր կաց, է, — ձին վեր թռավ.
Սողոն քացի տվեց փորին,
Ձին խրանելով վագոնն առավ,
Վագոնի հետ կախվեց ձորից:

— Գնա՛, սատկիր. — ասաց Սողոն
Յե՛վ վագոնը հրեց կամաց.
Ձին վերևից քարով, հողով
Վագոնի հետ գլորվեց ցած:

— Գոնե մի գուլգ տրեխ քերթեմ, —
Ասաց Սողոն ուրախացած.
Իջավ ձիու մեջքը քերթեց
Կաշին առավ ու գլուղ գնաց:

Գնաց — մտավ իրենց սուենը
Ու մի գիմուսն բլիշին գրեց. —
«Ընկեր Կարո, եսպիսի բան...
Մեր Անուշ ձին ցած գլորվեց...»

Տվեք մի ձի, վոր աշխատեմ,
Թե չե եսպես գործին թքած.
Բա՛, վոր լես ել Անուշի հեռ
Գլորվելի՛ քարափից ցած...»:

4

Ամբողջ բլջում, ամբողջ գյուղում
Կոնյերիտներն իրար անցան.
Գումարեցին հատուկ ժողով
Ու ժողովում թունդ տաքացան:

— Ձեռ ամաշում, ալ անպիտան
Սապ Կարոն Սողոյին,
Ձիու գարին ողու կամն,
Պատասխան սուր ժողովին:

Միշտ քաղցած ես նրան լծել
Ու ծեծել ես ճանապարհին.

Վոչ մաքրել ես, վոչ լվացել,
Վոչ տվել ես շուր ու գարի:

Ձե՛ վոր թանգ ե ամեն մի ձին
Մեր մեծ գործին, մեր պայքարին.
Դու քու ձիուն վոնց պահեցիր,
Այ անիրավ, ես ի՞նչ արիր:

Յեվ բջիջը մի անողոք
Թունդ վորոշում հանեց եսպես.
«Թշնամի չե չեղել Սողոն,
Գաղտագողի մտել ե ներս:

Նա լափել ե ձիու գարին,
Ամիսներով, ամբողջ տարին,
Գլորել ե վերջում նրան
Ախթալայի հսկա ձորից:

Ձկա հիմա մեր Անուշ ձին,
Սողոն մեզնից խլեց նրան.
Վտարում ենք նրան բջջից,
Գործը տալիս ենք դատարան»:

Մանեսից եր գալիս Սողոն,
Կարմիր տրեխները հագին.
Բարձրանում եր լեռնակողով
Իր գործերն ել թևի տակին:

Չորի դիմաց, մի ծառի տակ
Սողոն նստեց ճանապարհին.
— Եհ, թող փչվի եսպես կյանքը,
Ո՛վ ե կերել ձիու գարին:

Յեվ միթե չես մի ձի չարժեմ,
Վոր տոմսը իմ ձեռքից առան.
Ձե, չես ձիուց ավել արժեմ,
Իզուր տվին ինձ դատարան:

Սողոն մեկ ել վերև նայեց
Տեսավ քուռակն եր գալիս.
Զըրնգում եր վագոնեական
Կարոն հարալ եր տալիս:

— Ճամփա տվեք, ճամփա, եհեյ,
Կանչեց Կարոն, ու լոեց. —
Սողոն՝ նստած ու ճամբի դեմ,
Ուզեց կանգնել, մուրրեց...

— Այ չարագործ, փուշ կենդանի,
Մալրիկիս սպանեցիր.
Քերթեցիր մեջքի կաշին,
Քեզ արեխոներ կարեցիր:

Դե կորիր, փուշ արարած,
Արժանի չես դու հացի,
Հեռու գծից, վասսարար,
Թե չե կտամ քեզ քացի:

Վազեցին քուռակն ու կարոն,
Իսկ Սողոն ծառի տակ կանգնած,
Գլուխը կախած ու մոլոր
Քարափից նայում եր ցած:

8093

ХАЧИК ДАШТЕНЦ
ЛОШАДЬ АНУШ
И ЕЕ ЖЕРЕБЕНОК
Гиз ССР Армении, Эривань

